

6. SINIF 4. ÖĞRENME ALANI

TEMEL HAK VE SORUMLULUKLARIN TOPLUMSAL DÜZENİN SÜRDÜRÜLMESİNDEKİ ÖNEMİ

- **Hak:** Bireylerin doğduğundan itibaren sahip olduğu, insan onuruna yakışır bir yaşam sürmelerini sağlayan temel özgürlüklerdir.
- **Sorumluluk:** Bireyin kendi davranışlarının sonucunu üstlenmesi ve yerine getirmesi gereken görevlerdir.

Haklar ve Sorumlulukların Yaşam Alanlarındaki Örnekleri

Alan	Haklar	Sorumluluklar
Ailede	Barınma, sevgi, ilgi görme	Aile büyüklerine saygı, ev işlerine yardım, eşyaları toplamak
Okulda	Eğitim, güvenli ortam, saygı, özel hayat	Zamanında gelmek, kurallara uymak, sınıfı temiz tutmak
Çevrede	Temiz bir çevre, güvende olma, oyun hakkı	Çöp atmamak, gürültü yapmamak, kamu malına zarar vermemek

- Birçok hakkımızı doğduğumuz anda kullanmaya başlarız.
- Bazı hakları ise ancak 18 yaşını doldurduktan sonra kullanabiliriz.

Doğuştan Sahip Olduğumuz Haklar:

- Yaşama hakkı
- Kişi dokunulmazlığı hakkı
- Özel hayatının gizliliği hakkı
- Yerleşme ve seyahat özgürlüğü
- Din ve vicdan özgürlüğü
- Düşünce ve ifade özgürlüğü

18 Yaşından Sonra Kullanabileceğimiz Haklar:

- Seçme ve seçilme hakkı
- Ehliyet alma hakkı
- Kendi işini kurma hakkı
- Mülkiyet edinme hakkı

Anayasadan Örnek Maddeler

Madde 17: Herkes; yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Madde 20: Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

Madde 24: Herkes; vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

Madde 25: Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

Madde 27: Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Madde 42: Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Öğrenim hakkının kapsamı, kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Madde 56: Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.

Madde 72: Vatan hizmeti, her Türk'ün hakkı ve ödevidir. Bu hizmetin Silahlı Kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceği veya getirilmiş sayılacağı kanunla düzenlenir.

Madde 73: Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür.

- Haklar, insanların özgür ve huzurlu yaşam sürmesi için gereklidir. Ancak bu haklar sınırsız değildir. Bir kişinin özgürlüğü, kamu malına ya da kamu düzenine zarar verdiği ya da başkasının hakkına zarar verdiği noktada sona erer.

Sorumluluk Sahibi Vatandaş Davranışları

- Yasaların gereklerini yerine getirir.
- Oy kullanarak yönetime katılır.
- Vergi verir.
- Doğaya ve çevreye duyarlı davranır.
- Kamu mallarını korur.
- Yardımlaşma ve dayanışma faaliyetlerine katılır.
- Diğer bireylerin haklarına saygı gösterir.

Dilekçe Hakkı ve Kullanımı

- Her vatandaş, bir konu hakkında şikayet ya da talebini ilgili kuruma yazılı olarak bildirir.
- Kurum, dilekçeye cevap vermekle yükümlüdür.
- **Madde 74** ile anayasal güvence altındadır.
- **Madde 74** - Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar, kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir. Kendileriyle ilgili başvuruların sonucu, gecikmeksizin dilekçe sahiplerine yazılı olarak bildirilir.

Dilekçe Bölümleri:

- Kurum adı (başlık)
- Dilekçenin yazıldığı tarih
- Kısa ve açık dilek metni
- Ad, soyad ve imza
- Açık adres

